

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת ראש השנה

דפים ל - לה, פרשת שלח

דרך ישרה תמצית הדף

פרק רביעי - יום טוב

סוף דף ל - לא

*תקנות ריב"ז בפרקין. *שופר עם ב"ד. *המספרים.

א. תקנות רבי יוחנן בן זכאי בפרקין 1. דף כט, י"ט של ר"ה שחל בשבת תקעו במקדש ולא במדינה, והטעם להו"א מדאורייתא שנאמר יום תרועה וזכרון תרועה ולמסקנא מדרבנן שהרי תקיעת שופר ורדיית הפת הינם חכמה ולא מלאכה אלא שמא יוליכנו ארבע אמות ברה"ר וכמו שרבנן גזרו בלולב ומגילה. ומשחרב ביהמ"ק התקין ריב"ז שיתקעו בכל מקום שיש בו ב"ד ואפילו דאקראי, לר"א רק ביבנה, ואמרו לו רק במקום שיש בו ב"ד קבוע. 2. דף ל, בראשונה היה הלולב ניטל במקדש שבעה ובמדינה יום אחד, ומשחרב ביהמ"ק התקין ריב"ז שיהא הלולב ניטל במדינה שבעה זכר למקדש, ובעינן לעשות זכר למקדש שנאמר ציון היא דורש אין לה מכלל דבעיא דרישה. 3. יום הינף העומר והיינו ט"ז ניסן כולו אסור באכילת חדש משום דמהרה יבנה ביהמ"ק ואם יבנה לפני ט"ז ניסן יאמרו אשתקד אכלנו בהאיר מזרח ולא ידעו שצריך עומר להתיר, ואמרינן דקסבר שאסור מדאורייתא שנאמר עד עצם היום הזה ועד בכלל. 4. בראשונה קיבלו עדות החודש כל היום ופעם אחת נשתהו העדים מלבא ונתקלקלו הלויים בשיר שלא אמרו שירה כלל או שאמרו שירה של חול, לכן התקינו שיקבלו רק עד המנחה כדי שיהא שהות ביום להקריב תמידין ומוספי ר"ח ונסכיהם ולומר שירה שלא בשיבוש, ואם באו מהמנחה ולמעלה עושין אותו היום ולמחרתו קודש, ומשחרב ביהמ"ק התקין ריב"ז שיקבלו את עדי החודש כל היום. 5. דף לא, אפילו אם ראש ב"ד במקום אחר אין עדי החודש הולכים אלא למקום הוועד דאל"כ נמצאת מכשילין לעת"ל, אבל בשאר דברים אמרינן עבד לווה לאיש מלוה. 6. אין כהנים רשאים לעלות בסנדליהן לדוכן. 7. דף כא, בזמן ביהמ"ק עדי ראית הלבנה לקדשה חיללו שבת בשביל להגיע להעיד עבור כל החדשים מפני תקנת הקרבן, ומשחרב ביהמ"ק התקין ריב"ז דיחללו רק על ניסן ותשרי. 8. גר שנתגייר בזמן הזה צריך להפריש רובע הקב לקינו, ונמנה עליה ריב"ז ובטלה מפני התקלה. 9. לר"פ כרם רבעי בתחילה עלה לירושלים מהלך יום לכל צד כדי לעטר שוקי ירושלים בפירות וריב"ז נמנה והתיר, ונקרא חבר כלפי רבי אליעזר רק בפי תלמידי ר"א. 10. לרנב"י בראשונה קשרו לשון של זהורית על פתח האולם מבחוץ ואם לא הלבין היו עצבים, ואח"כ

קשרוהו מבפנים והיו מציצים, וריב"ז התקין שיקשרוהו חציו בסלע וחציו בין קרניו של שעיר המשתלח. ואף דריב"ז היה אז תלמיד היושב בפני רבו שהרי עסק ארבעים שנה בפרקמטיא ארבעים שנה למד וארבעים שנה לימד ובמשך ארבעים שנה האחרונות של ביהמ"ק לשון הזהרית האדים ולא הלבין, מיהו אמר מילתא והסתבר טעמיה ורבו קבעו בשמו.

ב. על תקיעת שופר בר"ה ביבנה וביו"כ של יובל אמר רב הונא ועם ב"ד, ומפרשינן מאי קאמר 1. לל"ק בפני ב"ד והא דאמרין ועוד זאת היתה ירושלים יתירה על יבנה לא אתי דאין יחידים תוקעין שהרי כאשר השליח צבור סיים את התקיעה ביבנה לא שמע איש את קול אזניו מתקועיא דיחידאי אלא אתי דתוקעין בזמן ב"ד אפילו שלא בפני ב"ד, ודחי דאתי שתוקעין רק בפני ב"ד. 2. לל"ב ביו"כ ביובל כל יחיד חייב לתקוע וא"ר הונא עם ב"ד וזהו בזמן ב"ד, והא דאמרין תקיעת יובל דוחה את השבת בגבולין איש וביתו אינו אשתו דפטורה אלא איש בביתו ולעולם בזמן ב"ד, והא דאמרין שביובל כל יחיד חייב לתקוע משא"כ בר"ה לא אתי ליחידים או שלא בזמן ב"ד אלא לבפני ב"ד, ובעי בננערו לעמוד ולא עמדו ועלתה בתיקו.

ג. המספרים בסוגיין 1. השירה בתמיד של שחר: בראשון לה' הארץ ומלואה על שקנה ושליט בעולמו, בשני גדול ה' שחילק מעשיו ומלך עליהם, בשלישי אלוקים נצב בעדת אל שגילה ארץ בחכמתו, ברביעי אל נקמות ה' שעתיד להפרע מעובדי כוכבים, בחמישי הרנינו לאלקים עוזינו על שברא עופות ודגים לשבח לשמו, בששי ה' מלך גאות לבש על שגמר מלאכתו ומלך, בשבת מזמור שיר ליום השבת לת"ק לעת"ל ולרבי נחמיה על שבת בראשית. 2. במוספי דשבת אמרו הזיו לך, ר"ת האזינו זכור ירכיבהו וירא לולי כו. 3. במנחת שבת אמרו אז ישיר משה מי כמוך ואז ישיר ישראל דבארה של מרים, ואמרו בכל שבת אחד ועד שהראשונה אמרה במוסף פעם אחת היתה השניה חוזרת פעמיים. 4. עשרת מסעות השכינה מקראי: מכפורת, לכרוב, מפתן, חצר, מזבח, גג, חומה, עיר, הר, מדבר ונתעכבה שם ששה חדשים שמא יחזרו בתשובה ואח"כ עלתה וישבה במקומה הראשון. 5. גלות סנהדרין מגמרא: מלשכת הגזית לחנויות, ירושלים, יבנה, אושא, יבנה, אושא, שפרעם, בית שערים, ציפורי, טבריא והיא עמוקה מכולן ומשם עתידין להגאל, ולר"א גלו רק שש גלויות.

סדר לב- לג

*מלכויות זכרונות ושופרות. *המלאכות לשופר.

א. מלכויות זכרונות ושופרות ודיניהם 1. סדר הברכות האמצעיות: לר"י בן נורי מלכויות קדושת היום זכרונות ושופרות ואינו תוקע במלכויות, לר"ע וכן נהגו ביבנה כולל מלכויות עם קדושת היום שהיא ברכה רביעית ותוקע דאל"כ קשיא מדוע איכא עשר ברכות ולא תשע, ולרשב"ג אומר קדושת היום עם הזכרונות כדי שתהא באמצעית. 2. הפסוקים דילפינן לברכות: אבות הבו לה' בני אלים, גבורות הבו לה' כבוד ועוז, קדושת ה' כבוד שמו בהדרת קדש, מלכויות זכרונות ושופרות לר"א שבתון קדושת היום זכרון אלו זכרונות שופרות ומקרא קדש בעשיית מלאכה, ולר"ע שבתון בעשיית מלאכה ומקרא קדש לקדושת היום, ומלכויות לרבי אני ה' אלוקיכם וביום השביעי ולר"י בר"י והיו לכם לזכרון אני ה' אלוקיכם. 3. הפסוקים בכל ברכה לת"ק עשרה והם ללוי כנגד עשרה הלולים בפרקא בתרא דתהילים ולרב יוסף כנגד עשרת הדברות ולרבי יוחנן כנגד עשרה מאמרות שנברא העולם, אם אמר שבע יצא וזהו כנגד שבעה רקיעים, ולר"י בן נורי סגי בשלש כנגד תורה נביאים וכתובים או כהנים לויים וישראלים וכן הלכה. 4. אין מזכירין פסוקי פורענות

כגון ביד חזקה אמלוך עליכם, ואפילו שיכול לצאת טובה מכך מיהו אין להזכיר ריתחא בריש שתא, אבל מזכירין פורענות של גויים כגון זכור ה' לבני אדם. 5. אין מזכירין זכרון של יחיד ואפילו לטובה כגון זכרה לי אלקי לטובה, ופליגי אם פקדונות כזכרונות כגון ודה' פקד את שרה אבל אינו נחשב דיחיד כיון דאתו רבים ממנה. 6. מחלוקת רבי יוסי ורבי יהודה: שאו שערים ראשיכם, זמרו לאלוקים זמרו, לומר בשופרות זכרון שיש בו תרועה כגון שבתון זכרון תרועה או מלכות שיש עמה תרועה כגון ותרועת מלך בו, ותרועה בלבד כגון יום תרועה. 7. מתחיל בתורה ואח"כ נביאים וכתובים ומשלים בנביא ולכתחילה בתורה וכן נהגו הוותיקין, ופסוקי מלכויות מהתורה לרבי יוסי שמע ישראל, וידעת היום, אתה הראית לדעת. 8. העובר לפני התיבה במוסף של ר"ה הוא המתקיע להו"א משום ברוב עם ולמסקנא משום גזירת המלכות, וביו"ט הש"ץ הראשון הוא מקריא את ההלל דזריזין מקדימין למצוות, אבל בר"ה ליכא הלל כיון שמלך יושב על כסא דין וספרי חיים ומתים פתוחים לפניו.

ב. המלאכות עבור שופר 1. אסור להביאו ע"י דברים שאסורים משום שבות כגון העברת התחום, פיקוח הגל, עליה באילן, רכיבה ע"ג בהמה, שיט ע"ג המים וחיתוך. 2. אין חותכין אותו בדבר שאסור משום ל"ת, כיון דשופר עשה ויו"ט עשה ול"ת. 3. מותר לתת לתוכו מים או יין כדי לצחצחו, ומי רגלים אבא שאול אסור מפני הכבוד. 4. פליגי האם מותר לנשים לתקוע, ותלוי במח' האם נשים סומכות רשות. 5. אין מעכבין את התינוקות מלתקוע ומשמע דיעבד וזהו בקטן שהגיע לחינוך, אבל מתעסקין בהם עד שילמדו אפילו בשבת ומשמע לכתחילה וזהו בקטן שלא הגיע לחינוך, והמתעסק והשומע ממנו לא יצא.

צדף לר- לה

התקיעות והדרשות. דין ש"ץ.

א. סדר תקיעות שלש שלש שלש שיעור תקיעה כשלש תרועות ותרועה כשלש יבבות או שברים, ופליגי האם אמו של סיסרא גנחה או יללה. ודרשות הפסוקים בשופר 1. נאמר ביובל והעברת שופר תרועה מכאן שבשופר, בחודש השביעי לתקיעות של ר"ה בהקישא או גז"ש שביעי, פשוטה לפניה שנאמר והעברת שופר תרועה מכאן שבשופר, פשוטה לאחריה תעבירו שופר, שלש של שלש שנאמר ביובל והעברת שופר תרועה ובר"ה נאמר שבתון זכרון תרועה ויום תרועה יהיה לכם וילפינן גז"ש שביעי ליתן את של זה בזה. 2. נאמר במדבר ותקעתם תרועה לומר שתקיעה בפ"ע ותרועה בפ"ע, פשוטה לפניה ותקעתם תרועה, פשוטה לאחריה תרועה יתקעו או ותקעתם תרועה שנית, וילפינן לר"ה בגז"ש תרועה, ואינו חצוצרות שנאמר תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו. 3. לת"ק שתים מדאורייתא ואחת מדברי סופרים דיום תרועה בא לתלמודו למעט לילה ואידך יליף מיו"כ, ולרבי יונתן רק אחת מד"ת ושנים מדרבנן ושבתון זכרון תרועה אתי לתלמודו. 4. רבי אבהו התקין בקיסרי תקיעה שלש שברים תרועה תקיעה, תקיעה שברים תקיעה, תקיעה תרועה תקיעה, משום שהסתפק האם תרועה היא גניחה או יללה או גניחה עם יללה, ואמרינן מי ששמע תשע תקיעות בתשע שעות ביום יצא אף דשהה כדי לגמור את כולה אבל בשמע באחת לא יצא.

ב. תקיעות וברכות ודין שליח צבור 1. תקיעות אין מעכבות זה את זה וכן ברכות של כל השנה, אבל בר"ה ויו"כ תקיעות וברכות מעכבות. 2. מי שבירך ואח"כ הגיע לו שופר יתקע, אבל לכתחילה תוקעים על סדר הברכות וה"מ בחבר עיר ולא ביחיד, ומצוה בתוקעין יותר מן המברכין ואפילו

שהתוקעין ספק והמברכין ודאי כיון שהתקיעה מדאורייתא והברכות מדרבנן. 3. לת"ק החיוב על כל יחיד וגם על השליח צבור ומתפלל כדי להוציא את מי שאינו בקי, ולרשב"ג הש"ץ מוציא את הרבים ידי חובתן והצבור מתפללין כדי שהש"ץ יסדר את תפילתו ושיכא בר"ה יו"כ ופרקים, ובברכות ר"ה ויו"כ ר"מ מודה לרשב"ג משום דאוושי ורבנן עדיין חולקים, ואמרינן דר"ג פטר רק את העם שבשדות משום דאניסי.

הדכן עלך פרק רביעי!
וסליקא לה מסכתא ראש השנה!

שאלות לחזרה ושינון

- ב. המלאכות עבור שופר (5)
דף לד – לה
א. סדר התקיעות ודרשות הפסוקים בשופר
(4)
ב. תקיעות וברכות ודין שליח צבור (3)

הדרן עלך מסכתא ראש השנה!

פרק רביעי – יום טוב

דף ל – לא

- א. תקנות רבן יוחנן בן זכאי בפרקין (10)
ב. תקיעת שופר ביבנה וביובל אמרינן ועם
ב"ד (2)
ג. המספרים בסוגיין (5)
דף לב – לג
א. מלכויות זכרונות ושופרות ודיניהם (8)

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

📖 **ברכות** עם מחודדין בפ"ד.

📖 **שבת** מהדורה חדשה.

📖 **עירובין**

📖 **פסחים**

📖 **שקלים ר"ה**

📖 **יומא**

📖 **סוכה**

📖 **ביצה תענית**

📖 **מגילה-פורים** עם מדרש,

תוספתא, ותמצית מחיר יין לרמ"א

📖 **מו"ק חגיגה**

📖 **יבמות**

📖 **כתובות**

📖 **נדרים**

📖 **נזיר סוטה**

📖 **גיטין**

📖 **קידושין** - עם תורתך שעשועי,

סימני הדף, ותוספתא

📖 **בבא קמא**

📖 **בבא מציעא**

📖 **בבא בתרא א-ב**

📖 **סנהדרין א-ב** עם "יש סדר

לגמרא" ותמצית כל המסכתא.

📖 **מכות שבועות**

📖 **עבודה זרה הוריות**

מחודדין בפ"ד

📖 **זבחים**

📖 **מנחות**

📖 **חולין**

📖 **בכורות** עם הקדמות ומושגים

📖 **ערכין-תמורה**

📖 **כריתות-מעילה**

📖 **נדה**

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.

בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואוהרות ר"ש אבן גבירול.

עתים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.

שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.

קיצור חרדים מנוקד ומסודר.

קיצור אלשין רות

קיצור אלשין אסתר

קיצור אלשין איכה

בקרום בס"ד על שה"ש וקהלת.

באהבת תשגה תמיד - שיחות

באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.

איזוהי דרך ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.

הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרום בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.

|| ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~88~

המערכת